בס"ד

"הדף לתולדותינו"

יום ג', ט"ז באדר תשע"ז (14 במרץ)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

*היום, **ט"ז באדר** (ב') בשנת תרצ"ה (1935), **פרס שינתה את שמה לאיראן**.*

***איראן היתה בעבר אימפריה עצומה**. היא נכבשה פעמים רבות ושטחה השתנה במשך השנים. הערבים, הטורקים הסלג'וקים, המונגולים ואחרים פלשו לאיראן, אך היא תמיד הצליחה לשמר את הזהות הלאומית המיוחדת שלה ולכן התפתחה כישות פוליטית ותרבותית נפרדת. איראן נודעה בזמנו כ"**פרס**". מקור השם כנראה בפרסית עתיקה, שם הוא מופיע כ"פארסה" (בפ"א דגושה), ומתייחס למחוז בדרום איראן, ששמו "פארס". מחוז זה היה הגרעין של האימפריה הפרסית המקורית, ומקור לאתניות הפארסית, הדומיננטית עד היום באיראן, דומיננטיות המשתקפת בין היתר במונח "פארסי" (פרסית, פ"א רפויה) לשפה המדוברת באיראן.*

***במקביל, ובאותה תקופה**, קראו היוונים לאיראן "פרסיס", הצורה ההלניסטית של "פארסה" או "פארס". מכאן שייתכן שהשימוש הכולל במונח לתיאור הממלכה הפרסית נזקף לזכות היוונים. שימוש חוץ-איראני מופיע גם בספר יחזקאל: "... וְהוֹצֵאתִי אוֹתְךָ וְאֶת-כָּל-חֵילֶךָ סוּסִים וּפָרָשִׁים, לְבֻשֵׁי מִכְלוֹל כֻּלָּם--קָהָל רָב צִנָּה וּמָגֵן, תֹּפְשֵׂי חֲרָבוֹת כֻּלָּם. **פָּרַס** כּוּשׁ וּפוּט, אִתָּם; כֻּלָּם, מָגֵן וְכוֹבָע.* [ל"ח 5], *המתוארך למאה ה-6 לפנה"ס. המונח "פרס" מופיע בחלקים מאוחרים של התנ"ך פעמים רבות (**מגילת אסתר**, ספר דניאל, ספר עזרא וספר נחמיה), המתוארכים למאות ה-5 וה-4 לפנה"ס.*

***בהשפעת המסורה** שתחילתה ביוון ורומא ובהשפעת התנ"ך, המדינה האיראנית היתה ידועה במערב כ"פרס", כשם משותף הן לאומה האיראנית או לאימפריה העתיקה שלה. שימושים דומים קיימים גם בערבית (بلاد فارس). עם זאת, **האיראנים עצמם תמיד קראו לארצם איראן** או "אריאנאם". משמעות השם איראן היא "**ארץ האריים**", או "**ארץ האצילים**" בפרסית.* [נשמע מוכר...?]

***[כאמור, היום, ט"ז באדר ב']** ב-21 במרץ 1935, רזה שאה פהלווי ביקש רשמית מהקהילה הבינלאומית לקרוא לארץ בשמה המקורי, איראן. השאה ביקש להדגיש את זהותה הלאומית העצמאית וגם להדגיש את דימוייה הבינלאומי החדש של המדינה ואת תהליכי המודרניזציה המהירים שביקש להנהיג בה. השינוי התקבל בהדרגה אצל מדינות העולם, שלאט לאט הסתגלו לשם החדש.*

***כיום משמש הכינוי פרסים** לזיהוי הקבוצה הדומיננטית באוכלוסיית איראן. הפרסים מונים קצת למעלה מ-50 אחוז מהאוכלוסייה. קבוצות מיעוט גדולות אחרות באיראן הם אזרים-איראנים*

"אֱלֹקִים נִצָּב בַּעֲדַת-אֵ-ל בְּקֶרֶב אֱלֹקִים יִשְׁפֹּט."
מתוך פרק התהלים [פ"ב] שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שלישי** בשבת
בשִׂמחה ובטוּב לבב, בתפילה ליום טוב ונעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש ל**פדיון נפשם** של נעדרי וכלואי ישראל, ורפואתם השלמה **לכל** חולי **ונפגעי** ישראל

יום ג', ט"ז באדר תשע"ז (14 במרץ)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

המרוכזים בצפון המדינה, וכורדים-אירנים הנמצאים בעיקר בצפון מערבה. כמו כן ישנם עוד קבוצות מיעוט קטנות רבות אחרות. [מקור]

ואחת מהן -

יהודי איראן

היישוב היהודי באזור - ראשיתו ב-720 לפנה"ס, עם הגליית עשרת השבטים על ידי שלמנאסר מלך אשור. חלק מגולי יהודה, שהגיעו לבבל לאחר חורבן בית המקדש הראשון, הגיעו גם לאיראן. עם זאת, אין ידיעות ברורות על רציפות שבין גולים אלה לבין הקהילות היהודיות המאוחרות יותר באיראן. עד המאה ה-7 לספירה (מעל ל-1000 שנה!), נהנו היהודים משלטונות נוחים יחסית, וקיימו קשרים רוחניים וכלכליים **עם היישוב היהודי המתחדש בארץ ישראל**, **ועם היישוב היהודי בבבל**. יהודי איראן סרו למרותם של ראש הגולה בבבל ושל מרכזי התורה בסורא, נהרדעא ופומבדיתא, שפרחו תחת השושלת הפרתית. בשנת 225, עם הכיבוש הסאסאני, התחזק מעמדם של כוהני דת זרתוסטרא, ומצבן של הקהילות היהודיות התערער. הן סבלו מגזירות ורדיפות, ורבים מתו על קידוש השם.

בשנת 651, עם השתלטות הערבים המוסלמים, קיבלו היהודים לגיטימציה ואוטונומיה מוגבלת (אם כי הופלו לרעה) תמורת מס גולגולת. על פי דת האסלאם, "עמי הספר", כלומר היהודים והנוצרים, רשאים לשמור על אמונתם תחת שלטון מוסלמי. ב-1221, עם **כיבוש המונגולים בהנהגת ג'ינג'יס חאן**, נהרגו יהודים רבים במסגרת מסע ההרס שערכו המונוגלים בזמן כיבושיהם.

במלאייר היה את הכמות השנייה בגודלה של יהודים במדינה.

במאה ה-16, [לאחר גירוש יהודי חצי האי האיברי – ספרד ופורטוגל], כאשר האסלאם השיעי השתלט על איראן, הוטלו הגבלות וחוקים מגבילים רבים על לא-מוסלמים, וגל מעשי קנאות עבר בחלק מהזמן על קהילות ישראל בפרס. בימי שושלת קג'אר (1796 - 1925) היו תקופות של דו-קיום ויחסי שלום לצד תקופות של מעשי ביזה ועוינות כלפי יהודים בקהילות תבריז, משהד וטהראן .

משנות ה-60 שלהמאה ה-19, החלו קשרים בין המוסדות היהודיים באירופה לבין יהודי איראן, ובתקופת העלייה הראשונה החלה במקביל גם עליה יהודית מאיראן לארץ-ישראל. לאחר עליית שושלת המלוכה האחרונה בפרס (**שושלת פהלווי**), **זכו יהודי איראן לאמנציפציה מלאה**. בתחילת המאה ה-20 החלה בקהילה היהודית התעניינות ערה בציונות, ואף פורסמו מספר ספרים ציוניים בשפה הפרסית. ערב הקמת המדינה היו באיראן כ-100,000 יהודים, וכ-20,000 יהודים פרסיים בארץ-ישראל. לאחר הקמת המדינה, עלו ארצה למעלה מ-70,000 מיהודי איראן. הידועים שבהם הם: שר הביטחון לשעבר **שאול מופז**, הנשיא לשעבר **משה קצב** והזמרת **ריטה**. יהודים רבים נוספים עברו

יום ג', ט"ז באדר תשע"ז (14 במרץ)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

להתגורר בצפון-אמריקה ובמערב אירופה. מאז המהפכה האסלאמית, התערער מצבה של הקהילה היהודית באיראן, אף שהיא זוכה לרוב לאוטונומיה תרבותית ונציג יהודי מכהן בפרלמנט. נכון ל-2013 יש באיראן כ-10,100 יהודים. ... ... [**מקור**]

"אֱלֹקִים נִצָּב בַּעֲדַת-אֵ-ל בְּקֶרֶב אֱלֹקִים יִשְׁפֹּט."
מתוך פרק התהלים [פ"ב] שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שלישי** בשבת
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום טוב ונעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש ל**פדיון נפשם** של נעדרי וכלואי ישראל, ורפואתם השלמה **לכל** חולי **ונפגעי** ישראל